

Warszawa, dnia 21 kwietnia 2024 r.

MEMORANDUM

w sprawie wyborów Rektora Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego

1. Wprowadzenie

Celem niniejszego Memorandum jest wsparcie Uczelnianej Komisji Wyborczej (dalej jako: „UKW”) Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego (dalej jako: „WUM”) w przeprowadzeniu wyboru Rektora WUM w związku z zaistniałym następującym stanem faktycznym:

- 1) Z dniem 31 sierpnia 2024 r. upływa 4-letnia kadencja dotychczasowego Rektora WUM, prof. Zbigniewa Gacionga.
- 2) Zgodnie z art. 29 ust. 2 Ordynacji wyborczej stanowiącej Załącznik nr 15 do Statutu WUM¹, kandydatów na Rektora wskazują Rada Uczelni oraz Senat, po uzyskaniu opinii Senatu. Rada Uczelni wskazała kandydaturę obecnego Rektora, prof. Zbigniewa Gacionga (uchwała nr 3/2024 z dnia 21 marca 2024 r.), natomiast Senat wskazał dwóch kandydatów: prof. Agnieszkę Cudnoch-Jędrzejewską oraz prof. Zbigniewa Gacionga (odpowiednio uchwały nr 8/2024 i 9/2024 z dnia 25 marca 2024 r.).
- 3) § 27 ust. 3 Ordynacji wyborczej stanowi, iż *Wybór Rektora powinien być dokonany w ostatnim roku kadencji urzędującego Rektora, nie później niż do 31 maja tego roku, przy czym zgodnie z § 29 ust. 4 tej Ordynacji, Zebranie wyborcze zwołane w celu wyboru Rektora, powinno się odbyć nie później, niż w ciągu czterech tygodni po wskazaniu kandydatów na Rektora w trybie § 29 ust. 2. Z informacji otrzymanych od Przewodniczącej UKW, prof. Alicji Wiercińskiej-Drapało, wynika, że termin ten upływa z dniem 30 kwietnia 2024 r., zaś wybory zostały zaplanowane na dzień 23 kwietnia 2024 r.*
- 4) W dniu 19 kwietnia 2024 r. Rektor WUM poinformował Przewodniczącą UKW o nałożeniu tego dnia na prof. Agnieszkę Cudnoch-Jędrzejewską kary dyscyplinarnej upomnienia, w związku z czym, w ocenie Rektora, zgodnie z art. 24 ust. 1 w zw. z art. 20 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2023 r. poz. 742 ze zm., dalej jako „p.s.w.n.”) nie może ona skutecznie kandydować na funkcję Rektora WUM.
- 5) Tego samego dnia Rektor wydał Zarządzenie nr 69/2024, którym – w związku z nałożoną karą dyscyplinarną – zawiesił wykonanie uchwały nr 8/2024 Senatu w sprawie wskazania

¹ Statut WUM przyjęty uchwałą nr 34/2023 Senatu WUM z dnia 23 października 2023 r., z późn. zm.

prof. Agnieszki Cudnoch-Jędrzejewskiej jako kandydatki na Rektora WUM. W piśmie przekazującym to Zarządzenie Przewodniczącej UKW Rektor stwierdził, że *zawieszona uchwała nie wywołuje skutków prawnych do momentu jej wejścia w życie, które może nastąpić, jeżeli, po ponownym jej rozpatrzeniu, Senat uchwali uchwałę większością 2/3 głosów w obecności co najmniej połowy statutowego składu Senatu.*

- 6) Również tego samego dnia Rektor złożył Przewodniczącej UKW oświadczenie o jego rezygnacji z kandydowania na funkcję Rektora kolejnej kadencji.
- 7) Do powyższych zdarzeń odniosła się prof. Agnieszka Cudnoch-Jędrzejewska, która w oświadczeniu skierowanym do Członków Społeczności Akademickiej WUM stwierdziła w szczególności, że orzeczona wobec niej kara dyscyplinarna nie pozbawia jej prawa do ubiegania się o funkcję Rektora WUM, gdyż jest nieprawomocna i zgodnie z art. 284 p.s.w.n. przysługuje od niej odwołanie do sądu powszechnego. Wskazała także na zastosowanie przez Rektora kary dyscyplinarnej upomnienia z naruszeniem przepisów art. 282 ust. 2 i art. 284 ust. 1 p.s.w.n., gdyż nie została uprzednio wysłuchana przez Rektora. Zwróciła ponadto uwagę, że zarzut rzekomego mobbingu, który miał być podstawą nałożenia kary dyscyplinarnej, nie został potwierdzony przez Rektorską Komisję Antymobbingową.

W powyższej sytuacji Przewodnicząca UKW uznała za konieczne zwrócenie się o niezależną ocenę prawną w celu zapewnienia prawidłowości dalszego procesu wyborczego.

Przedstawione wątpliwości dotyczą w szczególności oceny skutków prawnych:

- 1) nałożenia kary dyscyplinarnej upomnienia na prof. Agnieszkę Cudnoch-Jędrzejewską pod kątem możliwości kandydowania przez nią na Rektora WUM;
- 2) Zarządzenia Rektora w przedmiocie zawieszenia uchwały Senatu wskazującej kandydaturę prof. Agnieszki Cudnoch-Jędrzejewskiej;
- 3) potencjalnego nieprzeprowadzenia wyborów w terminie do dnia 30 kwietnia 2024 r.

Przedmiotem niniejszego Memorandum nie jest natomiast ocena zasadności nałożenia kary dyscyplinarnej na prof. Agnieszkę Cudnoch-Jędrzejewską.

Niniejsze Memorandum zostało sporządzone w oparciu o przepisy prawa, Statutu WUM oraz powołane wyżej dokumenty udostępnione przez Przewodniczącą UKW.

2. Skutki prawne nałożenia przez Rektora kary dyscyplinarnej upomnienia

Kara upomnienia jest najłagodniejszą spośród katalogu kar dyscyplinarnych przewidzianych w p.s.w.n. wobec nauczycieli akademickich (art. 276 ust. 1). Jest to kara stosowana w przypadku, gdy dany czyn *stanowi przewinienie dyscyplinarne mniejszej wagi i udowodnienie winy nie wymaga przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego* (art. 282 pkt 2). Karę upomnienia może nałożyć rektor, w odróżnieniu od pozostałych, surowszych kar, o których orzekają odpowiednie komisje dyscyplinarne (art. 279 pkt 1) po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego przez rzecznika dyscyplinarnego. Karę upomnienia wyróżnia też odrębny tryb odwoławczy – w jej przypadku nauczyciel akademicki może wnieść odwołanie do sądu pracy (art. 284 ust. 2), zaś w odniesieniu do pozostałych kar w drugiej instancji orzeka komisja dyscyplinarna przy ministrze właściwym do spraw nauki i szkolnictwa wyższego (art. 279 pkt 2), a dopiero od prawomocnego orzeczenia tej komisji przysługuje odwołanie do sądu powszechnego – Sądu Apelacyjnego w Warszawie – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (art. 295 ust. 2).

Pomimo różnic proceduralnych nie ulega wątpliwości, że upomnienie rektorskie jest karą dyscyplinarną (R. Giętkowski, *Postępowania odwoławcze w przypadku ukarania upomnieniem rektorskim*, „Państwo i Prawo” 5/2022, str. 105). Zgodnie zaś z art. 20 ust. 1 pkt 4 p.s.w.n. ukaranie taką karą stanowi negatywną przesłankę zasiadania w radzie uczelni i odpowiednio także pełnienia funkcji rektora (art. 24 ust. 1). W doktrynie pojawiły się rozbieżne stanowiska co do tego, czy w przywołanym przepisie chodzi o ukaranie prawomocne, skoro wykluczając możliwość pełnienia funkcji przez osoby skazane za przestępstwo umyślne ustawodawca posłużył się zwrotem „*prawomocnym wyrokiem*” (art. 20 ust. 1 pkt 3) ale nie użył go w odniesieniu do kary dyscyplinarnej. J. M. Zieliński, w ślad za J. Woźnickim, uznaje, że to pominięcie stanowi jedynie błąd legislacyjny, zastrzegając jednak, że „*rzeczywiste rozumienie tego przepisu będzie dopiero kształtowane przez orzecznictwo*” (J. M. Zieliński [w:] H. Izdebski, J. M. Zieliński, *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Komentarz*, LEX 2023, art. 20). Natomiast zdaniem A. Jakubowskiego „*trzeba przyjąć zgodnie z założeniem racjonalnego ustawodawcy, że także nieprawomocna kara dyscyplinarna wyklucza z możliwości bycia członkiem rady uczelni*” (oraz pełnienia funkcji rektora), przy czym autor ten krytycznie ocenia komentowane rozwiązanie (A. Jakubowski, *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Komentarz*, Legalis 2023, art. 20).

Niezależnie od powyższych rozważań należy zwrócić uwagę, że w zakresie nieuregulowanym w p.s.w.n. do postępowań w sprawie odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli akademickich stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego (art. 305). W doktrynie podkreśla się, że ma to charakter gwarancyjny dla sprawy (A. Jakubowski, *Prawo o szkolnictwie wyższym...*, art. 305). Odpowiednie stosowanie przepisów prawa karnego może polegać na stosowaniu ich wprost, stosowaniu z odpowiednimi modyfikacjami lub odmowie ich zastosowania ze względu na określone różnice norm kodeksowych i ustrojowych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2003 r., sygn. akt SNO 67/03). Zastosowanie przepisów k.p.k. powinno mieć miejsce m.in. „*gdy konieczne jest uzupełnienie regulacji zawartej w przepisach dyscyplinarnych o normy kodeksowe, zwłaszcza jeśli przepis dyscyplinarny ma wyłącznie charakter ramowy*” lub „*jeśli w przepisach dyscyplinarnych nie została przewidziana w ogóle jakaś regulacja, a jej uzupełnienie przepisami KPK będzie wymagało dopasowania do reguł postępowania dyscyplinarnego*” (A. Jakubowski, *Prawo o szkolnictwie wyższym...*, art. 305).

W sytuacji zaistniałej wskutek zastosowania przez Rektora WUM kary upomnienia w trybie art. 282 pkt 2 p.s.w.p. nie tyle istotna jest jej prawomocność (wobec braku przesłanki prawomocności w art. 20 ust. 1 pkt 4), co skuteczność (wykonalność). Na gruncie k.p.k. wykonalne są co do zasady orzeczenia prawomocne, tj. takie, od których nie przysługuje środek odwoławczy (wynika to z zasady domniemania niewinności – art. 5 k.p.k.). Odstępstwo od tej zasady musi być wprost przewidziane w przepisach prawa. W przypadku pozostałych kar dyscyplinarnych ustawodawca przesądził, że za prawomocną i podlegającą wykonaniu jest kara orzeczona po wyczerpaniu toku instancyjnego właściwych komisji dyscyplinarnych², pomimo, że przysługuje od niej środek odwoławczy (apelacja) do sądu powszechnego (art. 295 ust. 2 p.s.w.n.). Brak jest jednak analogicznej regulacji w przypadku kary upomnienia stosowanej bezpośrednio przez rektora, a więc na gruncie stosowanych odpowiednio zasad ogólnych k.p.k. można przyjąć, że wykonalna – tj. wywołująca skutek, o którym mowa w art. 24 ust. 1 w zw. z art. 20 ust. 1 pkt 4 p.s.w.n. – jest dopiero kara upomnienia, od której nie przysługuje środek odwoławczy, a więc kara,

² Por. § 54 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 8 czerwca 2022 r. w sprawie szczegółowego trybu prowadzenia mediacji, postępowania wyjaśniającego i postępowania dyscyplinarnego w sprawach odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli akademickich, a także sposobu wykonywania kar dyscyplinarnych i ich zatarcia (Dz. U. poz. 1236).

co do której bezskutecznie upłynął 14-dniowy termin jej zaskarżenia albo – w razie zaskarżenia – utrzymana w mocy przez sąd powszechny. Podobny wniosek sformułowano w doktrynie na gruncie art. 20 ust. 1 pkt 4 p.s.w.n.: „W przypadku nałożenia kary upomnienia przez rektora należy przyjąć, że o wygaśnięciu członkostwa w radzie uczelni lub senacie decyduje data upływu terminu do wniesienia odwołania do sądu pracy, a nie dzień podpisania przez rektora zawiadomienia o ukaraniu ani dzień doręczenia nauczycielowi akademickiemu tego zawiadomienia” (K. Banasik, *Kary upomnienia za przewinienia dyscyplinarne nauczycieli akademickich*, „Przegląd Prawa Publicznego” nr 7-8/2020, str. 131-132).

Nie wydaje się przy tym mieć znaczenia, że ustawodawca wskazał sąd pracy jako właściwy do rozpoznania odwołania. „Kara upomnienia nakładana przez rektora jest (...) karą dyscyplinarną, a nie karą z obszaru prawa pracy, gdyż ustawodawca nie przewiduje w ustawie – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce odpowiedzialności porządkowej, a zresztą nawet gdyby przewidywał taką odpowiedzialność za przewinienie dyscyplinarne, to byłaby ona szczególnym rodzajem odpowiedzialności dyscyplinarnej, a nie odpowiedzialności porządkowej właściwej dla prawa pracy.” (R. Giętkowski, *Postępowania odwoławcze...*, str. 105; podobnie: K. Łakomy, *Status normatywny przewinienia dyscyplinarnego mniejszej wagi w reżimie odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczyciela akademickiego*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny”, zeszyt 4/2023, str. 164). Dlatego wyłącznie z ostrożności należy zaznaczyć, że przyjęcie pracowniczego charakteru upomnienia rektorskiego mogłoby skutkować uznaniem go za wykonalne z chwilą jego doręczenia ukaranemu.

Rozważania nad represyjną bądź pracowniczą naturą prawną kary upomnienia można pogłębić o analizę analogicznych instytucji zawartych w takich aktach prawnych jak ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych (Dz. U. z 2024 r., poz. 534), ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (Dz. U. z 2020 r. poz. 1796 ze zm.), ustawa z dnia 23 grudnia 1995 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2022 r. poz. 623), ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. z 2024 r., poz. 127), czy ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej (Dz. U. z 2024 r., poz. 409) (R. Giętkowski, *Postępowanie odwoławcze...*, str. 106). Analiza charakteru instytucji upomnienia dyscyplinarnego we wskazanych reżimach prawnych może, w drodze wykładni systemowej, stanowić punkt odniesienia w rozważaniach nad charakterem upomnienia rektorskiego z p.s.w.n.

Wymienione powyżej ustawy przewidują instytucję upomnienia jako kary dyscyplinarnej wymierzonej w uproszczonym postępowaniu przez jednoosobowy organ wykonawczy w przypadku przewinień mniejszej wagi³. Literatura wskazuje na represyjny charakter tych środków, nakazujący odpowiednie stosowanie w ich przypadku karnych przepisów procesowych, również w kontekście prawomocności wymierzonej kary. Należy jednak zwrócić uwagę na odmienne ukształtowanie drogi odwoławczej od upomnienia w przypadku wymienionych ustaw względem analizowanego upomnienia rektorskiego. W przeciwieństwie do odwołania od upomnienia rektora, kierowanego do sądu pracy, wymienione ustawy przewidują wewnętrzny tryb instancyjny, w ramach którego środek zaskarżenia kierowany jest do kolegialnego organu wykonawczego, tj. komisji dyscyplinarnej. W świetle zasady racjonalnego ustawodawcy, zaobserwowana różnica może prowadzić do wniosku o intencjonalnym wyróżnieniu statusu prawnego instytucji upomnienia wydawanego przez rektora. Jednocześnie, wykładnia

³ Mowa o: 1) upomnieniu dyrektora z art. 53 ustawy o instytutach badawczych, 2) upomnieniu dyrektora z art. 97b ustawy o NIK, 3) upomnieniu dyrektora z art. 109 ustawy o PAN, 4) upomnieniu dyrektora generalnego z art. 115 ustawy o służbie cywilnej oraz 5) upomnieniu przełożonego dyscyplinarnego z art. 118 ustawy o PSP.

funkcjonalna analizowanych przepisów sugeruje brak podstaw do przyjęcia przedmiotowej różnicy.

Wobec powyższego wydaje się, iż UKW – do której wyłącznej kompetencji należy nadzorowanie prawidłowości przebiegu wyborów (§ 55 ust. 1 Statutu WUM) – ma podstawy do stwierdzenia, że na dzień wyborów zaplanowanych na 23 kwietnia 2024 r. decyzja o ukaraniu prof. Agnieszki Cudnoch-Jędrzejewskiej upomnieniem rektorskim nie jest skuteczna (wykonalna) w tym znaczeniu, że nie wpływa na możliwość jej kandydowania z uwagi brak upływu terminu do złożenia odwołania. W razie jej wyboru na funkcję Rektora nie wyklucza to możliwości powstania sporu o jego ważność, czy to w trybie § 56 ust. 1 i 2 Statutu WUM, czy też przed sądem powszechnym w drodze powództwa o ustalenie (art. 189 Kodeksu postępowania cywilnego w zw. z art. 58 § 1 Kodeksu cywilnego). Równocześnie – jak wynika z przekazanego przez Przewodniczącą UKW oświadczenia prof. Agnieszki Cudnoch-Jędrzejewskiej – zamierza ona odwołać się do sądu pracy od nałożonej kary w trybie art. 284 ust. 2 p.s.w.n.

W oświadczeniu tym podnoszona jest również kwestia nieprawidłowego trybu zastosowania upomnienia rektorskiego, gdyż – jak twierdzi prof. Cudnoch-Jędrzejewska – wbrew dyspozycji art. 284 ust. 1 p.s.w.n. nie została uprzednio wysłuchana. Jest to zagadnienie odrębne od problemu skuteczności kary dyscyplinarnej w kontekście wyborów Rektora, które z pewnością zostanie wzięte pod uwagę przez sąd. UKW nie jest jednak uprawniona do badania prawidłowości trybu zastosowanego przy nakładaniu kary, przesłanek jej zastosowania, ani ważności decyzji Rektora.

Nie jest ponadto wykluczona możliwość wydania przez UKW, w trybie § 50 ust. 1 Statutu WUM, wykładni § 13 pkt 4 Ordynacji wyborczej dotyczącej wpływu zastosowanego upomnienia rektorskiego na możliwość pełnienia funkcji Rektora. Z § 50 ust. 2 Statutu wynika, że wykładnia taka jest dokonywana na wniosek, a na chwilę sporządzania niniejszego memorandum brak jest informacji, aby taki wniosek do Komisji wpłynął.

Taka wykładnia, zgodnie z § 50 ust. 1 Statutu, będzie wiążąca dla wszystkich organów WUM i uczestników procesu wyborczego, nie wyłącza jednak możliwości późniejszego zakwestionowania wyniku wyborów przed sądem powszechnym przez osoby mające w tym zakresie interes prawny. Ostatecznie bowiem tylko sąd może jednoznacznie i wiążąco rozstrzygnąć kwestię wpływu zastosowanego upomnienia rektorskiego na możliwość pełnienia funkcji Rektora.

3. Skutki prawne Zarządzenia Rektora o zawieszeniu uchwały Senatu

Uprawnienie Rektora WUM do zawieszenia wykonania uchwały Senatu naruszającej przepisy ustawy lub Statutu, lub naruszającej ważny interes Uczelni, przewiduje § 11 ust. 1 Statutu WUM. Prawny charakter tego zawieszenia nie jest jednak do końca jasny, gdyż zgodnie z § 11 ust. 2 *uchwała wchodzi w życie, jeżeli, po ponownym rozpatrzeniu, Senat uchwali uchwałę większością 2/3 głosów w obecności co najmniej połowy statutowego składu Senatu.*

Powyższa konstrukcja zdaje się zatem sugerować, że zawieszenie skutkuje wstrzymaniem wykonania uchwały *ex tunc*, a więc od momentu jej podjęcia, a wręcz wstrzymaniem jej wejścia w życie. Problematyczne staje się więc zastosowanie tego trybu po upływie pewnego czasu od podjęcia uchwały – tak jak w przypadku uchwały Senatu nr 8/2024, która zgodnie z jej § 2 weszła w życie z dniem jej podjęcia, tj. 25 marca 2024 r. Co więcej, uchwała ta została wykonana, gdyż uruchomiła proces opiniowania kandydatury prof. Agnieszki Cudnoch-Jędrzejewskiej oraz zobowiązała UKW do przeprowadzenia zebrania wyborczego w statutowym terminie.

Wobec powyższego wydaje się, że wynikającą z § 11 ust. 2 Statutu WUM możliwość wstrzymania wejścia w życie uchwały Senatu należy uznać za nieściśłość legislacyjną, a charakter tego środka należy oceniać w świetle § 11 ust. 1 – tj. wyłącznie jako zawieszenie wykonania uchwały, w takim zakresie w jakim jest to możliwe. Przedmiotem spornej uchwały Senatu było jednostronne oświadczenie woli o wskazaniu kandydata na Rektora, a jej wykonaniem – przekazanie tej uchwały do UKW. Zarządzenie Rektora nr 69/2024 zmierza zatem nie tyle do zawieszenia (wstrzymania) wykonania uchwały Senatu, co wpłynięcia na późniejsze czynności UKW zmierzające do przeprowadzenia wyborów. Ze Statutu WUM nie wynika jednak, aby Rektor miał uprawnienie do sprawowania nadzoru nad UKW, czy też nad prawidłowością wyborów – co w praktyce prowadziłoby do kontroli nad procesem wyborczym, w którym on sam uczestniczy. Zgodnie z § 55 Statutu to UKW nadzoruje prawidłowość przebiegu wyborów. Rektor sprawuje nadzór nad organami kolegialnymi uczelni, do których § 9 ust. 2 Statutu WUM zalicza Radę Uczelni, Senat, Rady Wydziałów oraz Rady Dyscyplin Naukowych. UKW nie została tam wymieniona. Tę niezależność UKW potwierdza też § 54 ust. 6 Statutu WUM, zgodnie z którym *mandatu członka UKW nie można łączyć z zajmowaniem stanowiska organu jednoosobowego Uczelni (do których należy stanowisko Rektora - § 9 ust. 1), z pełnieniem funkcji kierowniczej, mandatem z wyboru w organie kolegialnym lub organie wyborczym Uczelni.*

Odrębną kwestią jest prawna skuteczność zastosowania § 11 ust. 1 Statutu WUM w sytuacji będącej przedmiotem niniejszego Memorandum. Przedstawionym przez Rektora WUM uzasadnieniem dla zawieszenia uchwały Senatu nr 8/2024 jest rzekome naruszenie przez tę uchwałę art. 24 ust. 1 w zw. z art. 20 ust. 1 pkt 4 p.s.w.n., § 13 pkt 4 Statutu WUM oraz ważnego interesu Uczelni polegającego na *wskazaniu kandydata, a tym samym umożliwieniu wbrew przepisom prawa objęcia funkcji rektora uczelni osobie ukaranej karą dyscyplinarną.* Tymczasem w dniu podjęcia przez Senat spornej uchwały prof. Agnieszka Cudnoch-Jędrzejewska nie była ukarana karą dyscyplinarną, a więc nie zachodziły wobec niej przesłanki wyłączające możliwość pełnienia przez nią funkcji Rektora WUM i wskazanie jej kandydatury było zgodne z przepisami. Przesłanka ta – o ile w ogóle (patrz pkt 2 powyżej) – zaistniała dopiero później. Wydaje się zatem, że Zarządzenie nr 69/2024 zostało podjęte przez Rektora bezpodstawnie.

Niezależnie od powyższych rozważań, kluczowym problemem pozostaje sposób reakcji na Zarządzenie Rektora. Kandydatura prof. Agnieszki Cudnoch-Jędrzejewskiej została zgłoszona prawidłowo, przez co UKW miała prawo prowadzić proces wyborczy z jej udziałem. Bezspornie w dacie zgłoszenia nie zachodziły wobec niej negatywne przesłanki pełnienia funkcji Rektora.

O ile więc UKW uzna, że nałożona na kandydatkę kara dyscyplinarna nie wyłącza możliwości jej dalszego kandydowania (patrz pkt 2 powyżej), to możliwość kontynuowania procesu wyborczego wydaje się być uzależniona od decyzji tej Komisji – jako jedyne organu WUM uprawnionego do prowadzenia procesu wyborczego – co do sposobu reakcji na Zarządzenie Rektora.

Po pierwsze, UKW może wstrzymać się z podejmowaniem dalszych działań w oczekiwaniu na „ponowne rozpatrzenie” uchwały nr 8/2024 na posiedzeniu Senatu zwołanym w terminie 14 dni od wydania Zarządzenia (zgodnie z § 11 ust. 2 Statutu). Ponadto na podstawie § 34 ust. 5 każdy z członków Senatu może zgłosić do Rektora wnioski o przeprowadzenie głosowania w tej sprawie na najbliższym posiedzeniu, które wg informacji udzielonych przez Przewodniczącą UKW zostało zwołane na 22 kwietnia 2024 r. W braku zgody Rektora na poddanie ww. punktu pod głosowanie pozostaje możliwość zwołania nadzwyczajnego posiedzenia Senatu (§ 34 ust. 3 Statutu). W tym trybie Rektor jest związany porządkiem obrad zawartym we wniosku (§ 34 ust. 4 zdanie drugie). Wydaje się ponadto, że gdyby Senat nie „rozpatrzył ponownie” uchwały nr 8/2024 przed

wyznaczonym terminem wyborów, to z uwagi na stan „zawieszenia” wywołany Zarządzeniem Rektora, UKW jest uprawniona o przesunięcie tego terminu w taki sposób, aby przed ich przeprowadzeniem umożliwić Senatowi zajęcie stanowiska.

Dopuszczalne wydaje się również rozwiązanie polegające na przyjęciu przez Senat (bezwzględna większością głosów - § 35 ust. 1 Statutu) uchwały kierującej do UKW wniosek o wydanie, w trybie § 50 ust. 1 Ordynacji wyborczej WUM, wiążącej interpretacji § 33 ust. 1 pkt 6 w zw. z § 11 Statutu, w celu ustalenia czy uprawnienie Rektora do zawieszenia uchwały Senatu obejmuje także uchwałę o wskazaniu kandydata na Rektora w związku z wyłączną kompetencją UKW do przeprowadzania wyborów i nadzorowania ich prawidłowości.

Alternatywnie, wydaje się, że UKW – w ramach swoich kompetencji jako jedyne organu WUM uprawnionego do prowadzenia procesu wyborczego – może samodzielnie stwierdzić, że Zarządzenie Rektora jest bezskuteczne z przyczyn wskazanych powyżej, tj.:

- „zawieszona” uchwała Senatu została już wykonana, tj. kandydatura prof. Agnieszki Cudnoch-Jędrzejewskiej została prawidłowo zaopiniowana i wskazana w trybie § 29 ust. 1 i 2 Ordynacji wyborczej, przez co nie ma prawnej możliwości wstrzymania jej wykonania;
- uchwała Senatu nr 8/2024 w dniu jej wydania nie mogła naruszać wskazanych przez Rektora przepisów, gdyż decyzja o nałożeniu kary upomnienia na kandydatkę została podjęta prawie miesiąc później;
- wyłączną kompetencję do nadzoru nad prawidłowością procesu wyborczego ma UKW, a więc Komisja ta jest władna samodzielnie ocenić, czy nałożona na kandydatkę kara upomnienia wyłącza możliwość jej dalszego kandydowania (patrz pkt 2 powyżej).

4. Skutki ewentualnego niedochowania statutowych terminów przeprowadzenia wyboru Rektora WUM

Ewentualne podjęcie przez UKW decyzji o oczekiwaniu na stanowisko Senatu wydaje się stanowić wystarczające uzasadnienie do przesunięcia zaplanowanego na dzień 23 kwietnia 2024 r. zebrania wyborczego na termin późniejszy, nawet po 30 kwietnia 2024 r. Termin ten, wynikający z § 29 ust. 4 Ordynacji wyborczej WUM, ma bowiem charakter instrukcyjny i jego niedotrzymanie nie wiąże się z żadnymi konsekwencjami.

Natomiast w razie stwierdzenia przez UKW, że w związku z rezygnacją prof. Zbigniewa Gacionga oraz ewentualną niedopuszczalnością kandydowania prof. Agnieszki Cudnoch-Jędrzejewskiej (z przyczyn wskazanych w pkt 2 lub 3 powyżej) brak jest kandydatów na Rektora, proces wyborczy powinien zostać rozpoczęty od nowa. W takiej sytuacji termin 30 kwietnia przestaje mieć znaczenie. Jest to bowiem termin liczony od dnia wskazania kandydatów, a skoro osoby te już nie kandydują, to WUM nie jest związana obowiązkiem przeprowadzenia zebrania wyborczego we wskazanym terminie.

Osobną kwestią jest wymóg dokonania wyboru Rektora nie później niż do dnia 31 maja (§ 27 ust. 3 Ordynacji wyborczej WUM). Również ten termin należy uznać za instrukcyjny. Ani przepisy ustawy, ani postanowienia Statutu nie przewidują konsekwencji jego niedotrzymania. Dopiero w razie niedokonania wyboru przed dniem 1 września, zgodnie z art. 26 ust. 3 w zw. z art. 24 ust. 8 p.s.w.n. do czasu jego dokonania obowiązki rektora będzie pełnił *osoba wskazana w statucie uczelni, a w przypadku braku wskazania takiej osoby najstarszy członek senatu posiadający co najmniej stopień doktora*.

Z § 14 ust. 5 Statutu WUM wynika, że w razie wygaśnięcia mandatu Rektora (co z mocy prawa nastąpi z dniem 31 sierpnia 2024 r.), *do dnia wyboru i powołania nowego Rektora, obowiązki Rektora sprawuje prorektor właściwy ds. studenckich*. W razie potrzeby proces wyborczy może być więc prowadzony nawet po upływie dotychczasowej kadencji Rektora – co oczywiście nie jest rozwiązaniem pożądanym, gdyż może destabilizować pracę Uczelni. Jest to jednak rozwiązanie przewidziane w przepisach prawa i Statutu WUM.

5. Podsumowanie

- 1) Ze statutowego uprawnienia UKW do nadzorowania prawidłowości przebiegu wyborów (§ 55 ust. 1 Statutu WUM) można wywieść uprawnienie tej Komisji do dokonania samodzielnej oceny w przedmiocie tego czy zastosowanie upomnienia rektorskiego wobec kandydatki na funkcję Rektora wyklucza możliwość jej dalszego kandydowania w świetle art. 24 ust. 1 w zw. z art. 20 ust. 1 pkt 4 p.s.w.n. Pomimo braku aktualnego orzecznictwa oraz jednolitych poglądów doktryny w tej kwestii, istnieją podstawy do przyjęcia, że ww. negatywna przesłanka pełnienia funkcji Rektora znajdzie zastosowanie dopiero w momencie wyczerpania ścieżki odwoławczej od decyzji Rektora, tj. w razie utrzymania kary dyscyplinarnej w mocy przez sąd pracy, a w razie niezłożenia przez kandydatkę odwołania – z upływem terminu na jego wniesienie (tj. 14 dni od dnia doręczenia zawiadomienia o ukaraniu – art. 284 ust. 2 p.s.w.n.).
- 2) Równocześnie wydaje się, iż UKW jest władna do samodzielnego podjęcia decyzji co do sposobu reakcji na Zarządzenie Rektora w przedmiocie zawieszenia uchwały Senatu o wskazaniu prof. Agnieszki Cudnoch-Jędrzejewskiej jako kandydatki na Rektora WUM. Zgodnie z § 11 ust. 1 Statutu WUM Rektor jest zobowiązany do poddania tej kwestii pod głosowanie Senatu w terminie 14 dni od wydania ww. Zarządzenia, tj. najpóźniej do dnia 3 maja 2024 r. (jest to dzień ustawowo wolny od pracy, a więc w praktyce termin ten upływa z dniem 6 maja 2024 r.), a więc UKW może wstrzymać proces wyborczy do czasu zajęcia stanowiska przez Senat. Dopuszczalne wydaje się też, aby w reakcji na wydane Zarządzenie Senat zwrócił się do UKW o wydanie wiążącej interpretacji przepisów Statutu WUM w tej kwestii. UKW może ponadto zająć stanowisko w tej sprawie z własnej inicjatywy i samodzielnie dokonać oceny wpływu Zarządzenia Rektora na możliwość dalszego kandydowania prof. Agnieszki Cudnoch-Jędrzejewskiej.
- 3) Wynikający z § 29 ust. 4 Ordynacji wyborczej WUM termin na zwołanie przez UKW zebrania wyborczego w celu wyboru Rektora, upływający – wedle informacji udzielonych przez Przewodniczącą UKW w dniu 30 kwietnia 2024 r. – ma charakter instrukcyjny, a jego niedochowanie nie stanowi przeszkody dla kontynuowania procesu wyborczego po jego upływie. To samo dotyczy określonego w § 27 ust. 3 Ordynacji wyborczej terminu na dokonanie wyboru Rektora do dnia 31 maja 2024 r.

Dariusz Urbański
radca prawny

Mikołaj Pietrzak
adwokat